

Varautuminen varhaiskasvatuspalveluissa asiakasmaksuhyvityksiin sijaisten puutteen vuoksi

Sivistyslautakunta 25.11.2021 § 87
1750/02.05.00.02/2021

Syksyn 2021 aikana on ilmennyt, että sijaisia on ollut vaikea saada varhaiskasvatuksen eri pituisiin sijaisuuksiin. Myöskin päteviä työntekijöitä on ollut vaikea saada aukioleviin vakansseihin. Ongelmia esiintyy sijaisten saannista eniten Etelä-Suomessa, mutta myös valtakunnallisesti.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) pykälässä 35 säädetään päiväkodin henkilöstön mitoituksista: ”Päiväkodissa tulee kasvatusta, opetusta ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämäänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on tässä laissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus”.

Mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta (1586/2019). Asetuksessa säädetään, että jokaista seitsemää yli 3-vuotiasta lasta kohden tulee lapsiryhmässä olla yksi työntekijä, jolla on varhaiskasvatuslaissa säädetty kelpoisuus ja jokaista neljää alle kolmivuotiaasta lasta kohden tulee olla yksi henkilö, jolla on laissa säädetty kelpoisuus. Lapsiryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolme kasvattajaa vastaava määrä lapsia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä on 12 lasta ja kolme kasvattajaa ja yli 3-vuotiaiden ryhmissä on 21 lasta ja kolme kasvattajaa. Mikäli ryhmässä on vammaisia tai tukea tarvitsevia lapsia, on heidät otettava huomioon lasten määrässä, ellei heitä varten ole avustajaa.

Mitoitukseen tuli 1.8.2021 tarkennus varhaiskasvatuslain 36 pykälään varhaiskasvatuksen mitoituksista poikkeamiseen (lainauksen viimeinen virke). ”Päiväkodissa voidaan poiketa 35 §:ssä tarkoitettua suhdeluvusta, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvatuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät. Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muutoin kuin lyhytaikaisesti yhtäaikaaisesti päiväkodissa enempää kuin suhdeluku edellyttää. Lisäksi suhdeluvusta voidaan poiketa tilapäisesti ja lyhytaikaisesti laajennettaessa lapsen varhaiskasvatusaika varhaiskasvatuslain 17 §:n 4 momentin tarkoittamalla tavalla. Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitettua suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaolosta johtuvista syistä”.

Sivistysvaliokunta korosti mietinnössään, että mitoitukseen kuuluvan henkilöstön poissaoloja ei tulisi myöskään korvata siirroilla toisista lapsiryhmistä eikä mitoitukseen kuulumatonta henkilöstöä, esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevien lasten avustajia tulisi siirtää toisiin ryhmiin. Sijaisjärjestelyt tulisi valiokunnan mukaan toteuttaa lapsen edun mukaisesti.

Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jokaiseen poissaoloon tulisi olla sijainen.

Kuntaliitto muistutti, että kunnissa on jo aikaisessa vaiheessa ennen lain voimaan tuloa varmistuttava siitä, että varhaiskasvatuksessa on riittävät ja toimivat sijais- ja muut varajärjestelyt myös henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolotilanteisiin.

Sijaisten saantiin on etsitty ratkaisuja jo heti, kun saatiin tieto lain uudistamisesta mitoituksen suhteen. Rekrytointiprosessia on kehitetty yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa ja sijaisten saamisen edellytyksiä on pohdittu myös päiväkodeissa. Jokaisessa päivähoitoyksikössä on vakituinen varahenkilö ja heitä saatiin syksyllä neljä lisää. Mutta esimerkiksi influenssakausina noin 550

työntekijän tulosalueella sijaisia ei ole riittävästi. Sijaispula on näyttäytynytkin pahemmalta vasta syksyn 2021 edetessä.

Päiväkodin johtaja voi päiväkotinsa sisällä järjestellä lapsiryhmiä niin, että lasten kokonaismäärä ei ylitä kasvattajien määrää. Johtaja voi myös pyytää apua naapuripäiväkodeilta.

Siltä varalta, että tulevaisuudessa tulisi vastaan tilanne, jossa kasvattajien poissaoloihin ei saataisi tarpeeksi sijaisia ja joudutaan joko sulkemaan koko lapsiryhmä/päiväkoti ja pyytämään vanhempia pitämään lapsensa kotihoidossa, tulee varautua. Perheille tulisi tällöin korvata poissaolo hyvittämällä asiakasmaksut lapsen poissaolopäiviltä. Kuukausittainen asiakasmaksu jaetaan tällöin hoitopäivien määrän mukaiseksi päivämaksuksi.

Kunnan hallintosäännön 25 §:n mukaan lautakunta päättää palveluista ja tuotteista perittävien maksujen ja asiakasmaksujen periaatteista.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Esitys

Sivistyslautakunta hyväksyy maksuhyvityskäytännön, jonka mukaan asiakasmaksua ei peritä niiltä päiviltä, joina perhe ei tuo päiväkodin pyynnöstä lasta varhaiskasvatukseen tilapäisen henkilöstövajeen vuoksi. Käytäntö toimeenpannaan heti.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta kokouksessa.

Asian käsittely

Esittelijä esitti lisäyksen käytänteisiin liittyen tilapäiseen henkilöstöpulaan: Mikäli joudutaan kesken hoitopäivän pyytämään perhettä hakemaan lapsensa pois päiväkodista/perhepäivähoidosta aikaisemmin ennen varatun hoitoajan päättymistä henkilöstöpulan vuoksi, tulee heille hyvittää käyttämättä jääneet tunnit kirjaamalla tunnit käytettäväksi jonain muuna ajankohtana saman kuukauden aikana.

Valmistelija

Leena Laine, puh. 040 317 2201

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.